

מדינת ישראל
הכנסת

ש.פ.

פרוטוקול מס. 12 / ג'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה
ביום ג', כ"ב בטבת תשי"ח - 14.1.58, בשעה 9.00

נכחים - חברי הוועדה:

מ. ארם - היו"ר
נ. ארדיטי
ד. הקטין
נ"צ הרמל
נ. יהודה
י. כמיס
פ. זוארץ
ש. כפרי
י. גיצני
ד. נצר
א. שוסטק

מוזמנים:

מר רוזנטל - מטעם משרד המשפטים.
מר מ. ליליאן - מנהל - מנהל שרותי התברואה במשרד הבריאות;
מר ד. רוזן - מנהל המחלקה לעיריות ומועצות מקומיות במשרד הפנים;
מר בויאר - סגן ראש העיר תל-אביב;
מר פולרר - משרדי מחוז תל-אביב;
מר גפן - מטעם עיריית תל-אביב;
ד"ר יוסף סוריאנו - בשם הוועד המרכזי של הסתדרות רפואית עברית;
ד"ר אהרן בראנד-אורבן - הסתדרות הרופאים.
(אל אלה הוזמנו לענין מזבלת חיריה)
מט בוסלע - מנהל משרד הסעד;
ד"ר טאוכשטיין - מטעם משרד הבריאות;
גב' מוריה - מטעם משרד החינוך.
(כל אלה הוזמנו לענין תזונת התינוקות).

בסדר-היום: (א) מזבלת חיריה;
(ב) בעיית תזונת התינוקות.

א. מזבלת חיריה.

ה"ר מ. ארם:

אני פותח את הישיבה.

תל-אביב, מסדר הפנים, מיוצגים בישיבה זו באי-כוח עיריית מטרד הבריאות והסתדרות הרופאים. בכדר-יומנו - מזבלת חיריה.

לפני ערימה של סלגרות, פניות ותלונות מכל מיני גורמים, על מזבלת חיריה. ועוד פניה לפני החתומה ע"י 120 רופאים שונים, האומרת כי מזבלת חיריה מזיקה ומחבלת בבריאות תושבי הסביבה.

בזמנו, הוועדה החליטה לבקר מקום זה כדי לראות מקרוב את המזבלה ואת פגיעותיה, אולם חברי הוועדה לא ידעו על בקור זה, וכך יצא שאני, יחד עם נציגי עיריית תל-אביב ומסדר הבריאות, בקרנו במקום.

לא אומר מה שהעתונות כותבת על נקיזת של העיר תל-אביב בכלל, אולם מחובתנו היה להיענות לתביעת האנשים והרופאים מסוג שהם רואים אותו כדבר חמור ביותר.

ד"ר בראנד-אורבן:

מטעם הסתדרות הרופאים הנני נציג את דעות הרופאים. לצערי, אינני בתוך העניין הזה כפי שצריך, אולם אני מכיר אותו קצת מהעתונות וקצת מסמיעה. לא נקדתי במקום, אך לפי דעת הרופאים מקום זה מסכן את בריאות התושבים הגרים בסביבה. אני מצטער כי לא אוכל למסור יותר מזה.

ד"ר אוריאנון:

הועד המרכזי של הסת. רפואית עברית

לצערי לא אוכל להגיד יותר מחברי שקדם לי. אני איש ירוסלים ולא תל-אביב.

מר מ. ליליאן - מהנדס:

מנהל שדות התברואה במסדר הבריאות

במצב מאושר זה אוכל לעמוד לצדם של שני הגופים, פעם מצד הקטגוריה ופעם מצד

הסניגוריה.

עם גידול האוכלוסיה, התחלנו ללחוץ על עיריית תל-אביב למצוא מקום מתאים לאיסוף האשפה. ואכן נמצא המגרש ההיסטוריה של מגרש זה היתה כך: בזמן המנדט, עיריית תל-אביב היתה מסלקת את אשפת העיר מאחורי מקווה-ישראל, אבל מקום זה לא הספיק להכיל את כל האשפה, וכך התחלנו לחפש מקום אחר, ובמשך תקופה קצרה החלטנו על מגרש הנמצא מול מקווה-ישראל, על הכביש בואכה תל-אביב. מקום זה לא הספיק, העצים הסתירו, לאחר זמן מה הם נעקרו, אבל המקום נעשה צר יותר ויותר, ואז החילוננו שוב בחיפושים. דעת עיריית תל-אביב היתה, לקבוע מקום לאיסוף האשפה בקרבת הדיונות של חולון, בתים וראסון-לציון. אולם האפשרויות להתקנת המקום לא ניתנו מטעמים כספיים. זה היה צריך לעלות 100 אלף לירות. צריך היה לסלול כבישים וכו'. לכן התחלנו לחפש כבישים אחרים. לאחר זמן מה מצאנו את המקום הזה, עליו מדובר פה - חיריה.

מקום זה בקרבת חיריה, היה סמוך לכפר ערבי הרום, ואנחנו המלגנו עליו, כי מצאנו שהוא המתאים ביותר לסילוק האשפה. ופה רצוני לומר מפני מה אנחנו צדדנו ברעיון של סילוק האשפה ולא אחסנתה או הפיכתה לזבל אורגני.

אנחנו יצאנו מתוך שתי נקודות המתנגדות לעשיית הדבר: א) שריפת אספה איננה שיטה טובה ומודרנית או מעשית; ב) הקמה מסרפה קשורה בהסקעה של מיליוני לירות.

אספתנו היא מסוג אחר ושוונה משל ארצות אחרות. היא מורכבת מ-90% של חמרים רטובים ורק 10% מחמרים הניתנים להיטרף. באנגליה ובארצות-הברית, למשל, האספה היא יבשה; יש בה קופסאות, סרטונים ושאר מיני ניירות.

הדבר החשוב ביותר אשר עליו הגענו לידי מסקנה, ואשר מסקנה זו הבאנו לידיעת המעוניינים בדבר, הוא: כי פסע הוא לטרוף אספה שיש בה 90% חמרים רטובים. ועוד: הארץ היתה זקוקה לזבל לפני 8-9 שנים, הורגש מחסור בנקר וכמובן שהיה גם מחסור בזבל אורגני. לכן ראינו שיהיה זה מסום פסע לטרוף את האספה. כמובן שלא המלצנו על שריפת האספה לא רק של תל-אביב, אלא כל אספה אחרת. בארצות נאורות אחרות, וארצות הדומות לשלנו, יוצאים מנקודת השקפה שאין משמידים אספה למרות שהיא יוצרת מפגעים. ידענו שמפגעים אלה יגיעו לישובים הסמוכים.

אנו המלצנו על תהליך של קונפוסט. ואכן נמצאה חברה אשר קבלה את הקונצסיה מעיריית תל אביב להפוך את האספה לקונפוסט. אבל זה מצריך השקעה כספית גדולה וגם נסיון רב. אני מוכרח לציין שבשטח זה, כיצד ליצר את הזבל, הדעות של המומחים היו מחולקות. נציגים מעיריית תל-אביב נטעו לחז"ל על מנת לראות את השליטות של ייצור הזבל. הם ראו את כל הקומביניה של יצור הזבל. התהליך הוא כזה: האספה המונבאת ישר מן העיר, נזרקת לתוך מיכל המערבב אתה, ולאחר מכן מעלזם אותה על גבי סרט נע, והפועלים רואים ומכררים מה להוציא מתוכה ומה לא, והיא הולכת ישר לחבית המסתובבת ומרסקת אותה, וע"י הריסוק הזה היא גם מתאזזרת, אחרי פעולה זו האספה נראית כטבק חתוך.

מדי יום ביומו אוספים כ-400-450 טון אספה.

אינני יודע אם מתוך רשלנות החברה לא הקימה את המכון לאספה עד 1956 את הרשיון לכך היא קבלה עוד ב-1954.

ועתה, רצוני לעבור לצד הקטיגוריה של עיריית תל-אביב. עיריית תל-אביב לא לחצה מספיק על החברה, והיא, ברור, השתמשה על עיריית תל-אביב היה למצוא דרך אחרת לסילוק האספה. עד שנת 1956, משרד הבריאות לחץ על עיריית תל-אביב, ואמרנו: או שאתם תפעילו לחץ על החברה שתחיל בייצור הזבל או שתמצאו מקום אחר לאיסוף האספה. אולם, כיום, קשה מאד למצוא שטחים אחרים לאיסוף האספה. המקומות תפוסים ומאוכלסים, ולכל מקום מאוכלס יש רשות מקומית או עיריה, וכל עיריה מסרבת להעביר לשטחיה את האספה. לכן דרשנו מהעיריה, בלידת ברירה, שהיא תכסה, מדי יום ביומו את האספה אשר, בינתיים, עברה תמיסה.

אספה מוזנחת, ללא שום טיפול, הופכת להיות מדגרה לזבובים, ושם גודלים כל מיני מכרסמים. ויותר מזה: בגופות מזמן לזמן התלקחויות של אש בגלל החום והשמש החודרת לזבוביות שבעדימות האספה. למזלנו, מספר השריפות במשך השנים היו מעטות מאד. בימי חמסין דוקא, הרוח מנסכת לכיוון מערב, וברור שהיא מפיתה ריח לא נעים, הגורם לכאבי ראש, בחילה וכו'. דבר אחד צריך להיות ברור, כי אין זה נכון ובשום מקום בעולם לא מצאו כי יכולים למות מכך.

עיריית תל-אביב התקינה את כל הסדורים הדרושים במקרה שתהיינה שריפות. היא קדחה באר במקום וכו'.

מהו המצב כיום? בזמנו, לחצנו על העיריה לכסות מדי יום ביומו את האספה הישנה והטריה. וכיום היא עושה זאת. אספה שעוברת תהליך והופכת להיות קונפוסט, איננה מסוכנת. אפשר לעמוד ליד המזבלה, לא קורה שום דבר מסוכן, ואף לא קרה שום מקרה מוות אחד בקרב האנשים שעובדים בהפיכת האספה.

רצוני לציין ולומר, כי עיריית תל-אביב לא לחצה מספיק על החברה להתחיל לפעול.

אני יכול להגיד שעיריית תל-אביב לפני חצי שנה נהגה לכסות מזמן לזמן את האספה, ולא יום יום, מפני שלא היו לה מספיק בולדוזרים, ואם קרה שבולדוזר אחד נשבר, אזי לא עבדו במקום. כיום יש לעיריה 3 בולדוזרים. אנו, יחד עם המהנדס שלנו, עובדים ומפקחים, כל 3-4 ימים, אם האספה כוסתה.

עיריית תל-אביב נתנה אורכה לחברת "גדין" - החברה שקבלה את הקונצסיה - שאם עד אפריל שנה זו לא תתחיל לפעול, היא תבטל להם את הקונצסיה, אבל מה יהיה אז? האם יהיו קופצים אחרים לקבל את הקונצסיה? לא.

אני, דרך אגב, נפגשתי לפני 3 ימים עם בעלי החברה הזו. הם אמרו כי הם שלחו אדם אחד לחו"ל, על מנת לאסוף כספים להקמת המכון. בזמנו, הובטח לחברת "גדין" לתת הלוואה מתקציב הפיתוח של משרד המסחר והתעשייה. ואכן, החברה איננה מוותרת עליה. נדמה לי שדובר על סכום של חצי מיליון לירות להשקעה. אם המכון הזה לא יקום, הרי הבעיה תישאר כפי שהיא, ואז עיריית תל-אביב תחפש דרכים אחרות לסילוק האספה, ומשרד הבריאות לא יסכים שדבר זה יימשך כך.

היו"ר מ. ארם:
נתקבלו בעניין זה המון מכתבים; (1) מועד מסתכני "רסקו ברסט-אן"; (2) מד"ר אטרקצי, רופא קופת-חולים מקומי באור-יהודה א'; (3) מישראל צבי מיסוד, ראש המועצה האזורית של עמק-לוד. (קורא אותם).

סר בו יאר:
סגן ראש העיר ת"א כל אלה המתלוננים, באו לרשותו של המגרש, ולא המגרש בא לרשותם. ב-1949 הוחלט על המגרש הזה, ואז לא היה זכר לבתים. מקום זה היה 12 ק"מ מן העיר.

(ב) האנשים המתרשמים מדברי המתלוננים, לא בחקו אם נכון הדבר, אם הדבר מוזיק למישהו, אם זה גורם לכאבי ראש או מיגרנה - לא בדקו אם זה בא מהמזבלה. כשיש למישהו כאב ראש - מיד תולים זאת בבעיה זו.

עובדה היא, שאין שם מכרסמים. במגרש האספה הטמפרטורה היא כה גבוהה, שלא יכול להיות שם כל בעל חי. גם זבובים אין שם. פרופ' קלופשטוק היה וראה את המקום. כשהגיע למקום וראה עצים, אמר כי הוא רוצה לראות את המזבלה.

משרד הבריאות תבע שאנו נכסה את האספה הטרייה. מאספה טרייה אין כל ריח. במגרש של העירייה בקרבת מקום, יש כל מכשירי הכיבוי.

אנחנו עשינו חוזה עם חברת "גדין" לאחר שהודענו על מיכרז, למסירת הזכיון. חברת "גדין" קבלה את הזכיון ולאחר קשיים מרובים היא הקימה מכון לנסיון. הובטחה לה עזרה מצד הממשלה.

בעקבות הערתו של המהנדס ליליאן, באמרן כי עיריית תל-אביב לא עשתה מספיק או לא הפעילה לחץ על חברת "גדין", רצוני להוסיף ולומר, כי אני מוכן להראות לכם את חליפת המכתבים שהתנהלה בינינו לבין החברה. ואז הובטח לנו כי באפריל 1958 היא תתחיל לפעול. והיה, אם הם לא יקיימו זאת, החוזה בינינו לבינה יבוטל. יזתר מזה לא יכולנו לעשות.

רצוני לבקש את חברי הוועדה לערוך בקוד פתע, ונראה כיצד תתרשמו מהמזבלה, לדעתי, אנשי הסביבה נאחזו בפסיכוכזה כי כולם אומרים שהם ניזוקים בגלל המזבלה. מה יודע רופא יותר מכל אדם אחד כשהוא אינו בודק את המקרה?

ועוד: ברצוני להביא לידיעתכם את מסקנתו של פרופ' הוקליקיאן, שהגיע אלינו מטעם או"ם. זהו מסמך בינלאומי. (מצוטט מתוך מכתב)

מר ליליאן, מהנדס:
נ"כ משרד הבריאות

פרופ' הוקליקיאן מדבר כאן על המכון הנסיוני ולא על המזבלה הפתוחה.

מר בויאר:
סגן ראש העיר ת"א

אני מקווה שעם הקמת המכון, הבעיה הזו תמצא את פתרונה.

רצוני לבקשכם בסניח, לבקר את המקום במפתיע.

מר דוויז:
מנהל המחלקה לעיריות
זמוע. מקום. במשרד הפנים

אלינו מגיעות תלונות גם בהרבה וגם בעבר.

תרוו לי לצטט קטע ממכתבו של הממונה של

מחוז תל-אביב, מיום 31.5.56:

"ביזמתו של מנהל מחלקת התברואה במשרד הבריאות, הוקמה בשנת 1949 ועדה בין משרדית לקביעת מקום למזבלה עבור האספה המצטברת בתל-אביב ובסביבה. בוועדה בין-משרדית זו השתתפו נציגים ממשרדי הממשלה הבאים: האגף להיגיינה ציבורית שע"י משרד הבריאות, משרד החקלאות, אגף התכנון, משרד המסחר והתעשייה ומשרד העבודה. כן השתתפו בוועדה זו המהנדסים העירוניים והמפקחים הסניטריים של עיריית תל-אביב, רמת-גן, חולון ובני-ברק.

ועדה בין-משרדית זו היא אשר בחרה את השטח ליד חיריה כמתאים ביותר לצורך המזבלה. בחירה זו נעשתה לאחר סיורים מקיפים בכל הסביבה ולאחר חקירות יסודיות בכל הבעיות הקשורות בהקמת מזבלה. מסקנות הוועדה היו מבוססות על הגורמים כגון: המרחק מריכוזי הישוב, תנאים סניטריים, התאמת השטח לעיבוד האשפה לזבל אורגני והתפתחות הסביבה בעתיד.

בהתאם למסקנות הוועדה, הכשירה עיריית תל-אביב את השטח הנ"ל לצורך המזבלה ואף מסרה זכיון לחברת "גריין" בע"מ להפוך את האשפה לזבל אורגני.

לא יכולנו לבוא בשום טענות כי המגרש הזה נבחר ע"י כל הגופים שהיו מיוצגים בוועדה, והוא אושר ע"י הוועדה הגלילית לבנין ערים במחוז תל-אביב, וכן ע"י הוועדה המחוזית.

לא ידוע לי כיום שמציעים למצוא שטח אחר ושכאילו משרד הפנים חייב לאשר אותו. לא נוכל לעשות זאת כל עוד משרד הבריאות לא קבע שהמקום הזה איננו מתאים.

משרד הפנים רגיל לקבל תלונות מאזרחים שונים על בעיות שונות. הוא הדין לגבי בית המטבחים; הוא הדין לגבי גן החיות, הוא הדין לגבי איזורי התעשייה הנמצאים בתוך תל-אביב. נכון, המגרש הזה קדם למקומות המגורים. אינני יודע אם אפשר יהיה לפתור בנקל את הבעיה הזו, אבל אין פירוש הדבר שצריך לדחות את כל הטענות. מכל מקום, אם משרד הפנים יגיע לידי מסקנה שהשטח בו נאספת האשפה, אינו מתאים, אין ספק שהוא יתרום את תרומתו לפתרון הבעיה.

מר גפן:

מטעם עיריית ת"א

בעיה זו, כמו כל בעיה אחרת בטטחי החיי, יש בה שני צדדים - להלכה ולמעשה. להלכה, אני אהיה האחרון שאגיד כי בעיה זו היא בעימה. היא טעונה בדיקה יסודית. האם היא מזיקה לבריאות התושבים יותר מאשר הגזים השונים, יותר מהדיזלים והסולרים בהם משתמשים האוטובוסים והעובדים כצדי הכניסים של העיר? עסן זה - מזיק, ואי אפשר לבטל את הדיזלים והסולרים. אבל, גרון הוא שלא נעים לגור בקרבת המקום של המזבלה. אולם, יחד עם זאת, ישנה גם מציאות.

המציאות היא שישנה אוכלוסיה גדולה. סל כקצי מיליון נפש, לא רק של תל-אביב, גם של רמת-גן וכל הסביבה וגם של הצבא. וכשיש אנשים חיים, ישנה אספה. לא מצאנו פתרון אידיאלי בכל מקום בעולם לבעיה זו. דברתי עם מומחים, בעלי שם בינלאומי, וגם פרופסורים, וכולם אמרו שלא נמצא עדיין פתרון לכך.

העובדה הזו, שהמגדש קדם לתושבים, ובקשו לזה העירו כי אין זה משנה, הרי אומר אני כי זה כן משנה. בזמנו, כשהוחלט על המקום, הוא היה רחוק מן העיר, וטוב היה לכל שזה היה המקום המתאים ביותר. בינתיים, כל הסביבה אוכלסה. והפתרון לכך הוא הרחקת האספה לנגב. אבל, כיצד אפשר להעביר מאות טונות של אספה לנגב? הרי דבר זה יעלה בכסף רב. ארצנו קטנה והאיזור הולך ודמאכלס.

אם העירייה עשתה דבר לא בטוח זהו, כדאי אמר כי העירייה עשתה רבות בטוח זהו. בזמן המגדש, זכיתי לנזק מטעם הממונה עלי, על כי התנגדתי לשרוף את האספה. התנגדתי כי הזבל דרוש לנו. איננו יכולים לעשות את הפסע הזה, לרוף את החומר האורגני אשר צריך לחזור לאדמה.

מי שהיה בלונדון ראה כיצד זורקים את האספה באמצע העיר, וכיצד העשן סיחמר. אכן, הבעיה היא מאד רצינית. והנה, לא משרד החקלאות ולא משרד המסחר והתעשייה לא נתנו את ידם לעזור לחברת "גריין". עבין זה נמשך שנים עד שהקצינו להם את הכסף. לפני זמן קצר מאד הגיעו, סוף סוף, לידי הכרה שזו השיטה, ויש להקים את המפעל הזה. חברת "גריין" מתכוונת לגייס כספים בחו"ל, וראשית דבר ישאלו אותם: האם יש לכם אישור על כך מהממשלה?

צריך להיות ברור, שגם אם החברת תחיל בהקמת המפעל, הקמתו תארוך שנתיים, ואם חברה אחרת תחיל בכך - זה יקח עוד יותר זמן. בינתיים, הדבר הזה אינו נעים, אבל יחד עם זאת לא אוכל לומר שזה מזיק לבריאות. כשאתה ניגש קרוב למזבלה, אינך מרגיש בכך. ישנם זבובים, אבל אין מכרסמים.

אנחנו עושים כל מה שביכולתנו, אנו צוד מנסים את האספה יום יום. איננו יודע מה אמרד לכם הפועלים, אבל אני יודע כי בגמר עבודתם של הפועלים, הם מכסים את הזבל.

כדי לרפוש בולדווד אחד לקח לנו שנה תמימה עד אשר קבלנו אותו. כשהיה ברוסותנו הכולדווד, הרי עסינו עבודה יעילה, כי בידיים קשה לבצע זאת. האספה קיימת, והיא הולכת וגדלה. ואנו אומרים, כי כל זמן שהמכון הזה איננו, לא יהיה מקום אידיאלי יותר מזה. אם יבוא מישהו ויאמר לנו מה לעשות, וזה יראה לנו, - אני בטוח שהעירייה תעשה.

היור"ר מ. ארם:

אני מודה לכם, לא נוכל להציג בפניכם שאלות משום שמוזמנים אלינו אנשים אחרים אשר פבר מחכים לנו, לבעיה אחת, אני מציע שאנו נבקר, בקרוב, ולאחד מפן נכנס שוב את הפרדום הזה ונציג בפניכם את המזבלה, פפניכם את שאלותינו.

אני מודה לכם.

ב. תזונת התינוקות:

היו"ר מ. ארס:

הועבר אלינו גם ענין הבראה ביתית של התינוקות, וזאת לידיעה משרד הבריאות ומשרד הסעד. לפני מכתב מטעם מרכז קופה-חולים אל משרד הסעד בענין זה (קודא את המכתב).

גב' מדריה:

מטעם משרד החינוך הארוחה שהתינוקות מקבלים בעטית באותו מקום שמכינים את הארוחות לילדים בבתי הספר היסודיים, ומטעם שולחים אתה לתחנות. על פי רוב, התחנות הן מרוחקות מהמטבח. האוכל עומד כמה שעות עד אשר הוא מגיע לפיות התינוקות. האמהות באות לתחנה בין שעה 10 ל-11 בבקר. הממונה על התחנה מחלקת בין האמהות את האוכל. קשה לנו לארגן את הארוחה לתינוקות, משום שאף פעם איננו יודעים מהו מספר האמהות הבאות לתחנה. הן אינן באות ביום גשם, ביום חמסין, ביום כביסה וכו'. איננו יודעים מה נעשה עם האוכל שנשאר. לדעתנו, הוא מתבזבז. כידוע לכם, מרק או דיסה, אם מעמידים כמה שעות, הם מתקלקלים ולא טעימים. קשה לקבוע אם המרק טוב או לא. לכן אננו חושבים, כי מוטב להטיל את האחריות הזו על האחות המרכזת את הארוחה. אין לנו גם הרשות להתערב ולתת הוראות לאנשי התחנה.

יש לנו הרגשה שהאחיות אינן מרגישות את האחריות בארגון הדבר, חייבים לעקוב אחרי זה. אנחנו בדעה, שאם הדבר הזה יעבור למשרד הבריאות, אזי משרד הבריאות ימצא אולי את הדרך למציאת האנשים האחראים לענין זה. המקום מופקר במקצת והנקורת עליו היא שלילית.

מוטב היה שהארוחה תיעשה במקום העובדת יכולה להתאים את עצמה לתחנה והיא גם יודעת בערך מי יבוא להאכיל את התינוקות ומי לא.

ארוחה
מקבלים/אצלנו 3200 תינוקות בערך. קבלנו את התפריט לארוחה מקופת-חולים. את הדיסה אנחנו מכינים מקורנפלור, קמח ארז, ביצה, חמאה ועוד.

התקציב לכל המפעל הזה מתבטא ב-143.500 ל"י לשנה. תקציב זה ניתן ע"י משרד הבריאות והתרכות. איננו יודעת בדיוק את מספר הילדים. גם הרשויות המקומיות מסתתפות בתקציב. כל רשות מקומית נותנת את חלקה באופן יחסי. גיל התינוקות הוא עד גיל שנה, ואילו אני הצעתי שתינתן ארוחה גם לילדים לפני הגבון - עד שנתיים-שלוש.

ד"ר טאובשטיין:

מטעם משרד הבריאות לפני קום המדינה, טיפול זה היה מבוצע ע"י התחנה באם ובילד. סידר הלכה באותו קו "הדסה" וגם עיריית תל-אביב, ואמרו שיש צורך לכלול בטיפול בתינוק לא רק הפיקוח והמעקב אחרי התינוק, אלא גם את המעבר של התינוק אחרי מחלה. וזה היה אחד הדברים הבריאים של התינוק. כך פיתחה "הדסה" בתוך התחנות, ארוחות.

למפעל זה לא היה כל כך כיוון סוציאלי-רפואי, אבל גם התינוק הירוד הוא מהשכבות הנחשלות, והיה צורך לתת לו את הארוחה הזו.

עם קום המדינה נרוספו תחנות, ומפעל הילד שלייד משרד הסעד מצא צורך להקים תחנות כאלה בקרב העולים, והוא התחיל לפתח את זה לא כמפעל בריאותי, אלא כהוסטת עזרה לאוכלוסיה הנחשלת, ובזמנו, הוחלט שמפעל זה יעבור למשרד החינוך, כי משרד זה בעיקר מכין גם ארוחות לתלמידי בתי הספר היסודיים.

לפי רעת מוסחים, זוהי מסגרת רפואית שתוכל לפתח ולהתחשב עם הצרכים הרפואיים. אנו גם כן בדעה, ששני משרדים שיטפלו בהזנה יהיו בריאות וסעד, כי הם ידעו ויראו לספק את הצרכים של התינוק. לא היתה לנו ברירה והבינונו שהמטבח הזה לא יוכל לכוון את התפריט של הילדים והתינוקות, משום שצריכה להיות התאמה. לאחר התיעצויות עם קופת-חולים באנו לידי הכרה וראינו חלק גדול של החסרונות. ההכנה היא המונית אם כי האספקה קטנה, מכינים לפי תפריט אחד או שניים, לא מתחשבים עם האפשרויות ולא באופן אינדיבידואלי. ואילו ההכנה לתינוק הסיטה היא שונה.

משכנס משרד הבריאות לפיתוח העניין, ראינו מפעל הדרכתי לאם. אנחנו התנגדנו לתת אוכל הביתה מתוך חשש שמא אוכל זה לא יגיע לפה התינוק. אנחנו רצינו לראות בזה גם פעולה חינוכית. משום כך משרד הבריאות מסיל תפקיד זה על התחנות של האחיות לאם ולילד.

המפעל הזה הוא צנוע ביותר, נאמר לנו ע"י משרד החינוך שהם רוצים להעביר את המפעל הזה אלינו, אזי הייתי אומרת שאנו מוכנים לקבל אותו במסגרת של תלמידי ביל"הם בגיל חינוך חובה, ומספרם בערך הוא 350 אלף. מזה, עד סוף שנת התקציב ייהנו ממפעל ההזנה שלילדים שאינם נמצאים במסגרת מאורגנת של חינוך, מספרם הוא 220 אלף ילדים. ילדים עד גיל שנתיים ורבע יש לנו מחצית מספרם, זאת אומרת 110 אלף.

אם היום משרד החינוך יציע להעביר אלינו את מפעל ההזנה, אזי הוא יעבירו לפי הסטטוס הקיים. חוץ מההוצאות עבור הכלכלה, יש למשרד החינוך במפעל ההזנה מנגנון. וברור, כשהם מציעים להעביר אלינו את המפעל, הרי לא יעבירוהו במידה מספקת. לנו אין מחסנאות ועוד. בשביל לפתח את כל זה, נחוץ להשקיע כסף. היינו יכולים להתגבר על כל הקשיים הללו במשך הזמן, ולכן אני אומרת שנתחיל במפעל באופן צנוע, ולאחר טכן נראה כיצד לפתח אותו.

אולם, עומדת בפנינו בעיה רצינית, והיא בעיית קופת חולים. קופת-חולים תמיד הצהירה כי אנו יכולים לקבל אוכל מוכן, ואילו אנו אומרים, שאנו נוכל לספל בהזנה רק אם אנו נבשל. התחנות שלנו מפורזות על פני כל הארץ, ודבר זה לא ניתן. אנחנו מקבלים דו"ח חדשיים ואנחנו יודעים בדיוק מה נעשה בתחנות, ואנחנו נמצא את הבסיס לחלוקה, ותהיה גם נכונות מצדנו.

כיום, משרד הבריאות מטפל בתינוקו ילדים שנה ב-42%, וקופת-חולים מטפלת ב-40%; מגיל 1 - 4 שנים אנחנו מטפלים ב-40%, וקופת-חולים - ב-30%.

ש.פ. כפרתי
אנחנו בטאלת הזנת התינוקות, באמת לא דנו בוועדת השירותים, מכיון שזה מסונף למשרד החינוך, וינחנו שמענו דו"ח מנכ"ח בבלי על כל התזונה וגם על תזונת התינוקות. אנחנו סיכמנו גם אז בהמלצות שהבאנו, על הסאיפה להעביר את מפעל תזונת התינוקות למשרד הבריאות. הנימוק היה, אמנם שיש שם פיקוח ומנגנון, אבל כל הדברים האחרים אינם בידי משרד החינוך.

הואיל ומספר התינוקות, לשמחתנו, הולך וגדל ומספר הזקוקים הוא גדול, מצא לנכון מפעל התזונה אשר ליד משרד החינוך, לקבל את המסקנה הסופית - להעביר את המפעל למשרד הבריאות, אולם, אני מצטערת לומר, כי הרגשנו בסחבת; עד היום לא נעשה מאומה. המכתב בא באיחור, אבל יש בזה תקנה. ולכן אני מציעה שוועדת השירותים תמליץ בפני המשרדים על העברת מפעל התזונה של התינוקות, הואיל וגם המשרדים מוכנים לכך.

ב"צ הראל:
נתקבלה המסקנה להעביר את ספעל החזונה
למשרד הבריאות. אני מצנער שאנחנו מכובדים
זמן לעניין זה. אנחנו יכולים רק לאשר את מה שוועדת החינוך אשר לא
רק המליצה, אלא דרשה להעביר את המפעל הזה למשרד הבריאות.

היו"ר מ. ארם:
חברת הכנסת כפרי רצתה לזרז את המסקנה
אליה הגיעה ועדת החינוך. אולם, נמצא עוד
גוף אחד בעניין זה והוא, קופת-חולים. אבל הוויכוח הזה ייעשה ביניהם,
ואנו מקווים שכל הבעיה הזו תבוא על סידורה.

אני מקווה שתסכימו לנוסח הבא:

ועדת השירותים מקבלת במיפוק את ההסכם בין
משרד החינוך ובין משרד הבריאות על העברת ספעל תזונת הילדים לרשות
משרד הבריאות, והיא מביעה את תקוותה שהעברה זו תבוצע במהירות האפשרית
על מנת שלא תחול שום הפרעה בהמשך התקין של המפעל.

את בעיית ההכרזה הביתית של התינוקות לא פתרנו,
אנו נעלה אותה בישיבה הקרובה.

ה ו ח ל ט
להעמיד לסדר היום של הישיבה הבאה את
החוק לתיקון פקודת רופאי השיניים.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00.